2026 PRACE JĘZYKOZNAWCZE XXVIII/3
ISSN 1509-5304 DOI 10.31648/pj.12944 273–289
eISSN 2450-0801

Agnieszka Kijak-Mantas
Uniwersytet w Siedlcach
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4547-3798
e-mail: agnieszka.kijak-mantas@uws.edu.pl

O użyciu i użyteczności słowa *OK* w języku polskim (w różnych sytuacjach komunikacyjnych)

On the use and usefulness of the word *OK* in Polish (in various communication situations)

Abstrakt
OK to słowo powszechnie używane przez przedstawicieli różnych grup wiekowych, społecznych oraz zawodowych. W artykule rozważana jest popularność tego wyrazu rozumiana jako użycie go w różnych sytuacjach komunikacyjnych, a także odmiennych funkcjach i znaczeniach. Zostały one przeanalizowane z wykorzystaniem metody triangulacji, czyli na podstawie materiału zgromadzonego w korpusach języka polskiego, a także uzyskanego w ramach ankiet internetowych przeprowadzonych wśród stu respondentów. Dane zbadano w oparciu o definicje zamieszczone w wybranych słownikach. Na zakończenie zaprezentowano wnioski pokazujące, że słowo *OK* występuje w różnych formach zapisu (*OK*, *okay, okej, okey*), a także, że może pełnić funkcję przysłówka, przymiotnika, partykuły oraz wykrzyknika o różnych znaczeniach kontekstowych. Analizy pokazały ponadto, że poza użyciami odnotowanymi w słownikach i korpusach, wyraz będący przedmiotem zainteresowania pełni funkcję potwierdzenia przyjęcia komunikatu. Przeprowadzone badania odniesiono do wcześniej przeprowadzonych analiz lingwistycznych wykazujących, że *OK* to słowo użyteczne także w innych językach. Poczynione wnioski zaprezentowano ze wskazaniem potencjalnych kierunków i metod dalszych badań.

Słowa kluczowe: OK, pragmatyka językowa, analiza korpusowa, badania ankietowe, internacjonalizmy

Abstract
OK is a word commonly used by representatives of various age, social and professional groups. The article considers the popularity of this word understood as its use in various communication situations as well as different functions and meanings. These data were analyzed using the triangulation method, based on material collected in Polish corpora and obtained from online surveys conducted among 100 respondents. The data were examined based on definitions provided in selected dictionaries. Finally, conclusions were presented showing that the word *OK* occurs in various forms (*OK*, *okay*, *okej*, *okey*), and

that it can function as an adverb, adjective, particle and exclamation mark with different contextual meanings. Furthermore, the analyses revealed that, in addition to its uses recorded in dictionaries and corpora, the word also serves as a confirmation of message acceptance. The present study was compared to previously conducted linguistic analyses which show that *OK* is a word useful also in other languages. At the end, conclusions were presented, indicating also potential directions and methods for further research.

Keywords: OK, linguistic pragmatics, corpus analysis, survey research, internationalisms

Wprowadzenie

Ze słowem *OK* możemy się spotkać w różnych sytuacjach oraz kontekstach komunikacyjnych. Przede wszystkim równie często je widzimy, jak i słyszymy. Potwierdzają to badania dotyczące jego użycia w mowie i piśmie (m.in. Chang, Huang 2018; Oloff 2019). Świadczy to o jego popularności w odmianie mówionej i pisanej języka.

OK to w języku angielskim, z którego pochodzi, występujące w wypowiedziach słowo potoczne i nieformalne (Carter, McCarthy 2006: 58) używane w formie przysłówka i oznaczające ‘wszystko poprawne, w porządku’, a także przymiotnika w znaczeniu: ‘zadowalający, dobry’; wcześniej jako ‘wybitny, doskonały’, obecnie często używa się *OK* w nieco osłabionym sensie: ‘odpowiedni, akceptowalny’ (OED). Natomiast w polszczyźnie to wyraz zapożyczony, który ze względu na jego powszechność w różnych językach może zostać uznany także za międzynarodowy. Ta cecha nie jest jednak istotna podczas analizy komunikacji w języku polskim. Dlatego w badaniach koncentruję się na powszechności użycia słowa *OK* przez różnych użytkowników języka. Ponadto istotne dla tego słowa jest użycie go w sytuacji bez wątpienia pozytywnej, np. kiedy zgadzamy się na coś, akceptujemy coś, określamy kogoś lub coś. Można więc powiedzieć, że *OK* to słowo przydatne do szybkiego i sprawnego rozwiązania wielu problemów komunikacyjnych i nie tylko.

Historia słowa *OK*

Mówi się o zagadkowym pochodzeniu słowa *OK*. Jedna z możliwych koncepcji głosi, że był to żartobliwy, celowo błędnie napisany skrót wyrażenia „wszystko poprawne”, przetłumaczony jako „oll korrect”, który po raz pierwszy wprowadzono do języka angielskiego w formie pisemnej 23 marca 1839 r. w „Boston Morning Post”. Użycie tej formy przypisuje się również prezydentowi Andrew Jacksonowi (Metcalf 2010: 56–62).

Wskazać można też wiele konkurencyjnych teorii pochodzenia. Jedna z nich sugeruje, że *OK* stało się popularne wcześniej niż przypuszczano,

bo już za pośrednictwem XVIII-wiecznego kandydata na prezydenta, Martina Van Burena, który pochodził z miejsca o nazwie Kinderhook w stanie Nowy Jork. Jego przydomkiem stało się określenie „Old Kinderhook", a podczas kampanii wyborczej jako formy poparcia używano skrótu OK (Read 1963: 86) . Zgodnie z inną hipotezą, słowo OK może pochodzić z języków afrykańskich, zwłaszcza z języka Wolof, w którym „waw-kay" oznacza: „tak, tak". Niektórzy badacze sugerują także greckie pochodzenie OK, które w ich przekonaniu miałoby pochodzić od słów: *ola kala* (*ολα καλα*), co oznacza 'wszystko w porządku'[1].

Skrót *OK* zyskał na znaczeniu wraz z wynalezieniem telegrafu, który wymagał krótkich i jasnych komunikatów. *OK* stało się standardowym sposobem potwierdzania transmisji między operatorami. W instrukcji obsługi telegrafu z 1865 r. zapisano: *żadna wiadomość nie może zostać uznana za przekazaną, dopóki biuro, które ją otrzyma, nie napisze OK* (Metcalf 2010: 97). Jak pokazuje Allan Metcalf, później słowo to zaczęło oznaczać o wiele więcej. Odnotowane przez niego przykłady pokazują użycie *OK* w takich dziedzinach, jak: polityka, literatura, biznes.

Stan badań nad słowem *OK* w różnych językach

We wcześniejszych badaniach zwrócono uwagę na to, że *OK* ma wiele zastosowań i funkcji, zależnych od okoliczności i sytuacji komunikacyjnych, np. w miejscach publicznych. Inaczej tego słowa używają rodzimi użytkownicy języka angielskiego, a inaczej osoby uczące się go jako obcego (Garcia 2017: 112). Powszechność tego słowa zaobserwować można m.in. w cyfrowych formach komunikacji, także w formie graficznej, np. w postaci emoji, memów, GIF-ów czy naklejek (Herzberg 2023: 241). Istotna jest przede wszystkim jego popularność w wielu językach. W angielskim i niemieckim zostało ono wymienione wśród sygnałów fatycznych, czyli służących przedłużeniu kontaktu (Cirko 2016: 27). Badacze zajmujący się tym drugim językiem zwrócili uwagę, że poza takimi funkcjami, jak zgoda, potwierdzenie czy okazanie zrozumienia, analizowane słowo często występuje jako potwierdzenie przyjęcia jakiejś wiadomości i umożliwia mówcy zajęcie stanowiska wobec danej informacji (Oloff 2019: 220). Germaniści zwrócili uwagę na brzmienie *OK* (Beach 1993: 350). W przypadku języka niemieckiego uznano, że intonacja wznosząca oznacza mniejszą neutralność, a większą niezgodność (Oloff 2019: 220).

[1] Dwie ostatnie koncepcje zostały przedstawione na platformie quora.pl (Kolary 2024).

Językoznawcy skandynawscy zaś zauważyli, że użytkownicy języków fińskiego i szwedzkiego używają słowa *OK* w celu regulowania sytuacji interakcyjnej, w tym stopnia formalności i ról nadawanych rozmówcom (Henricson 2023: 1). W języku duńskim zostało okrzyknięte trzecim pod względem częstotliwości słowem używanym w ogóle jako interakcja w rozmowie (Sørensen 2021), a w fińskim jako odpowiedź na przekazywane informacje (Koivisto 2021). W językach koreańskim i japońskim *OK* jest używane do zamykania dotychczasowej dyskusji (Kuroshima 2021), *OK* występuje także w języku mandaryńskim i używane jest m.in. w celu wyznaczenia granic dyskursu (Chang, Huang 2018). Użycie tego słowa przez przedstawicieli krajów azjatyckich badano również na Filipinach, gdzie analizowano użycie *OK* w nauczaniu szkolnym (Garcia 2017).

OK stosowane jest coraz częściej także w języku nauki. Powstała już m.in. praca magisterska na temat roli *OK* jako słowa funkcyjnego w języku niemieckim w relacji lekarz – pacjent (Cesarz 2011). Stosowanie tego słowa w oficjalnych publikacjach z dziedziny psychologii transakcji (Jagieła 2012: 137) jak najbardziej świadczy o przenikaniu tego słowa do świata nauki. *OK* używa się także w szkoleniu psów jako komendy zwalniającej (Pabis 2024). Ten trop sugeruje dalsze działania badawcze w zakresie różnego akcentowania badanego słowa. W przypadku użycia w języku polskim także znaczenie może mieć nie tylko kontekst, ale również akcent. Dalsze badania w tym zakresie przeprowadza m.in. grupa badaczy z udziałem Agustina Gravano (Gravano et al. 2007).

Niewątpliwie *OK* można uznać za internacjonalizm, jednak sposoby jego użycia i nadane mu znaczenia w różnych językach są odmienne. Do takich wniosków doszła m.in. Laura Herzberg, porównując *OK* w niemieckim i francuskim. Stąd też warto przyjrzeć się zagadnieniu użycia słowa *OK* w języku polskim.

Przedmiot, cel i metody badawcze

Prawdopodobnie to, że *OK* stało się słowem modnym wynika m.in. tego, że jego użycie jest zgodne z zasadą ekonomii języka. Jednak czy na pewno jego krótkość brzmienia i zapisu wiąże się z łatwością zrozumienia wynikającą z jednoznaczności? W niniejszym opracowaniu przedstawione zostały rozważania na temat słowa *OK*, a także próba odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. W jakich sytuacjach komunikacyjnych i znaczeniach używa się słowa *OK*?
2. Czy *OK* to (nadal) słowo potoczne?

3. Jak jest zapisywane słowo *OK*? Jakie są warianty zapisu i które występują częściej?

W tym celu dokonano analizy zapisów słownikowych. Ponadto zbadano użycie wyrazu *OK* w różnych kontekstach wyekscerpowanych z różnych korpusów, takich jak: Narodowy Korpus Języka Polskiego (NKJP), MoncoPL, a także Korpus Współczesnego Języka Polskiego (KWJP). Uzupełnienie tych działań stanowią wyniki badań ankietowych oraz spostrzeżenia pochodzące z własnych obserwacji.

OK w słownikach języka polskiego

Przed przejściem do odpowiedzi na pytania badawcze, ustalenia wymaga jeszcze jednak istotna kwestia, a mianowicie, co mam na myśli, pytając o warianty słowa *OK*. Wspomniano o nich w pytaniu nr 3, które dotyczy zapisywania wyrazu będącego przedmiotem badań. W tytule niniejszego opracowania, a także rozważaniach wstępnych, pojawia się zapis *OK*. Jednak już krótkie eksploracje słowników pozwalają na stwierdzenie, że wersji zapisu jest kilka. W badanych leksykonach odnotowano *OK / okay / okej*. Wariant ostatni – chociaż najkrótszy w zapisie – może być najbardziej problematyczny ze względu na prawdopodobieństwo pomylenia go ze skrótem *ok*. (mimo odróżniającej ich kropki) oznaczającym ‘około’. Wszystkie te warianty występują w analizowanych przeze mnie słownikach: *Wielkim słowniku języka polskiego PAN* (WSJP PAN), elektronicznym *Słowniku języka polskiego PWN* (SJP PWN) oraz *Wikisłowniku* i zniekształcają obraz statystyczny dotyczący użycia *OK*. W badaniach pominęłam przykłady, które nie dotyczą badanego słowa.

Słowo *OK* w słownikach języka polskiego pojawiło się pod koniec XX w. Odnotowano je m.in. w 27. tomie *Praktycznego słownika współczesnej polszczyzny* (PSWP 1994–2005), który ukazał się w 2000 r., a także w *Innym słowniku języka polskiego* (ISJP 2000). W tym pierwszym wyraźnie zaznaczono, że jest to wyraz zapożyczony. Został też zapisany w angielskiej formie *okay*. Warianty *okej* oraz *okey* zostały podane jako bliskoznaczne. Słowo to zostało zdefiniowane jako nieodmienny przysłówek będący skrótem od ang. *all correct* oznaczającego ‘wszystko w porządku’.

Inny słownik języka polskiego notuje formy *OK* oraz *okay* odsyłające do spolszczonej wersji *okej*, przy której podano jeszcze zapis z dwoma kropkami: *O.K.* Nie został on zapisany w późniejszych słownikach. W haśle zaznaczono, że jest to wyraz potoczny. Podano, że używa się go w formie przymiotnika w dwóch znaczeniach: 1.1 do pozytywnej oceny sytuacji, oso-

by lub zachowania oraz 1.2, gdy chcemy powiedzieć, że komuś nie zagraża niebezpieczeństwo. W słowniku podano również drugie znaczenie, w którym używamy *OK*, kiedy: 2.1. zgadzamy się na coś, a także 2.2. chcemy zmienić temat.

W *Słowniku języka polskiego* pod redakcją Edwarda Polańskiego (2004) znaleźć można jedynie krótką notkę nt. *okay* z informacją, że forma skrócona to *OK*. W pozycji *100 tysięcy potrzebnych słów* opublikowanej rok później pod redakcją Jerzego Bralczyka (Bralczyk 2005), znalazła się forma *OK* odsyłająca do spolszczonej *okej*, przy której podano także zapis *okay*, a w definicji zawarto jedynie informację o znaczeniu: 'wszystko w porządku, dobrze, zgoda'.

W nowszym *Słowniku minimum języka polskiego* pod redakcją Haliny Zgółkowej (SMJP) znalazł się wariant *okay*, który zdefiniowano jako wykrzyknik wyrażający: 'wszystko w porządku, dobrze, zgoda'.

W *Wielkim słowniku języka polskiego PWN* (WSJP PWN 2018) odnotowano trzy formy: *OK, okay oraz okej*. Podano także informację, że są one używane jako partykuła oznaczająca zgodę na coś lub akceptację czegoś, przymiotnik określający, że coś/ktoś jest 'porządny, do rzeczy', a także przysłówka oznaczającego: 'dobrze, w porządku'.

Bardziej rozbudowane hasła znaleźć można w słownikach elektronicznych. Według *Wielkiego słownika języka polskiego PAN* (WSJP PAN) *OK*, występujące we wspomnianych trzech wariantach, może być używane jako przysłówek, przymiotnik oraz słowo funkcyjne. W tym pierwszym przypadku definiowane jest jako: 'tak, jak chciałoby się, żeby było', np.: *W ciągu dnia się przespałem. I czuję się* ***okej***. Jako przymiotnik oznacza: [kogoś] 'takiego, jaki powinien być' / [coś] 'takiego, jakie powinno być', np.: *Też myślę, że róż będzie* ***okej***, zaś jako słowo funkcyjne może stanowić: 1) wykładnik potwierdzający prawdziwość sądu, użycie w tym wypadku definiowane jest jako: 'mówiący zgadza się z tym, co wcześniej powiedziano', np.: *Idziemy?* – ***Okej***; 2) to również wykładnik potwierdzający prawdziwość sądu, przy czym w tym przypadku *OK* definiuje się jako 'prośbę o zgodę odbiorcy lub potwierdzenie przez niego tego, co o danym stanie rzeczy powiedział nadawca', np.: *Pójdziemy,* ***ok****?*; w 3) przypadku *OK* stanowi wykładnik nawiązania, przy pomocy którego 'mówiący chce zaznaczyć, że teraz będzie mówił o czymś innym lub w inny sposób niż dotąd', np.: ***okej****, a teraz…*

Podobne znaczenia przypisane słowu *OK* znaleźć można w *Słowniku języka polskiego PWN* (SJP PWN), chociaż podane są one w innej kolejności, to *OK* może występować jako przysłówek oznaczający: 'dobrze, w porządku, tak jak powinno być'; przymiotnik: 'dobry, porządny, do rzeczy'. Przy trzecim znaczeniu zamieszczono informację, że *OK* to 'partykuła oznaczająca zgodę na coś'.

Także *Wikisłownik* podaje, że *OK* używane jest jako przysłówek oznaczający ‘w porządku, dobrze’: *Wszystko poszło okej,* przymiotnik: ‘w porządku, dobry’: *Facetka jest okej, może trochę nadopiekuńcza*. W trzecim znaczeniu OK zostało uznane za słowo ‘oznaczające zgodę’ i zaklasyfikowane jako wykrzyknik: *Okej, już dojeżdżamy.*

OK znaleźć można także w *Dobrym słowniku* (dobryslownik.pl). W definicji tego słowa zawarta została informacja, że ‘słowem *OK* wyrażamy to, że zgadzamy się z tym, co ktoś powiedział, lub sprawdzamy, czy nasz rozmówca zgadza się z tym, co my powiedzieliśmy’. W przypadku tego słownika jednak podano użycie badanego wyrazu jedynie w formach gramatycznych przysłówka i wykrzyknika.

Co istotne, w większości słowników słowo *OK* traktowane jest jako potoczne. Potwierdzają to także synonimy wskazane w *Dobrym słowniku*. Za bliskoznaczne w stosunku do wykrzyknika uznano słowa neutralne: *dobrze* oraz *zgoda*, lecz także wyrazy określone jako „nieco potoczne”: w porządku, „potoczne”: *dobra* oraz „bardzo potoczne”: *wporzo*. Wśród wyrazów bliskoznacznych do przysłówka *OK* znalazły się m.in. leksemy: *bombowo, byczo, fajnie, kapitalnie, klawo, odjazdowo, odlotowo, super, szałowo, w dechę*, co również świadczy o potocznym charakterze analizowanego słowa[2].

Oddzielnie należy potraktować zapisy w *Słowniku polszczyzny potocznej* (Czeszewski 2006) oraz *Słowniku polskich leksemów potocznych* (Lubaś 2013). Już sam fakt, że notują one wyraz *OK* świadczy o jego klasyfikacji jako słowa kolokwialnego. Ponadto w tych opracowaniach znaleźć można formy, których próżno szukać w innych publikacjach. Są to: *oka*, *oki*, a nawet *oki-doki*. To ostatnie zostało oznaczone kwalifikatorem wskazującym, że jest to element języka komputerowego i internetowego (Czeszewski 2006). Najwięcej form pochodnych znaleźć można w słowniku pod redakcją Władysława Lubasia. Odnotowano w nim potocyzmy, takie jak: *okejas* – określony jako przysłówek używany w znaczeniu ‘dobrze, w porządku’, *okejka* w formie rzeczownika, czyli ‘uniesiony kciuk w górę wyrażający zgodę na coś’ lub ‘potwierdzenie, wyrażenie zgody na coś’, a także przysłówka oznaczającego ‘dobrze, w porządku’. Dalsze formy pochodne, które również znalazły się w słowniku, to czasownik *okejować*, a nawet rzeczownik odczasownikowy *okejowanie*.

[2] W *Dobrym słowniku* rozróżnia się synonimy oraz wyrazy bliskoznaczne. Ja do omówienia potoczności *OK* potraktowałam je jako jedną grupę, zgodnie z definicją zawartą w *Wielkim słowniku języka polskiego PAN*, że synonim to inaczej ‘wyraz lub wyrażenie bliskoznaczne’ (WSJP PAN).

OK w korpusach języka polskiego

W korpusach, podobnie jak w słownikach, należy odróżnić *OK* od o*k* używanego w znaczeniu ‘około’, zwłaszcza że w tym przypadku skrót często zapisywany jest bez kropki. Samo MoncoPL zawiera ponad 2 mln kontekstów *ok*. Słowo *OK* będące przedmiotem zainteresowania badawczego występowało w wariantach: *okay*, *okej* oraz *okey*. Takie same formy znaleźć można w Narodowym Korpusie J*ęzyka* Polskiego oraz Korpusie Współczesnego Języka Polskiego. Poniżej przedstawiono tabelaryczne zestawienie frekwencji we wszystkich trzech źródłach z wyróżnieniem wyszukiwarek NKJP, którym się posługiwano. Wykorzystano korpus zrównoważony, zapewniający reprezentacyjność tekstów z różnych źródeł.

MoncoPL prezentuje przykłady wystąpień *OK* od początku XXI w. W 2001 r. zapisano pojedyncze użycia. W 2008 r. odnotowano już kilkaset użyć samej formy *OK*, a w 2009 r. frekwencję użycia można już było liczyć w tysiącach.

Tabela 1. Frekwencyjne zestawienie notowań wariantów zapisu *OK* w korpusach

	MoncoPL	NKJP Poliqarp	NKJP Pelcra	NKJP IPI PAN MTAS	KWJP
OK	1682	1000	13 615	1000	1018
okay	1205	738	1131	167	271
okej	11 963	1000	2492	692	2252
okey	1245	536	764	104	189

Należy zaznaczyć, że różnorodność frekwencji wynika ze zróżnicowań korpusów, a także okresów publikacji tekstów, które gromadzą. W Narodowym Korpusie Języka Polskiego znajdują się teksty literackie, ale też prasowe z prasy codziennej i specjalistycznej, a także nagrania rozmów, teksty ulotne i internetowe. Twórcy wskazują na zróżnicowanie tematyczne i gatunkowe tekstów. Dbałość o reprezentację rozmówców obu płci, w różnym wieku i z różnych regionów jest dla wiarygodności korpusu równie ważna jak jego wielkość (NKJP). Korpus ten zbiera materiały do 2010 r. Teksty drugiej dekady XXI w. zaś gromadzi Korpus Współczesnego Języka Polskiego. W porównaniu ze strukturą zrównoważonego NKJP w tym drugim korpusie brak tekstów mówionych oraz internetowych. Korpus Współczesnego Języka Polskiego to w istocie korpus polszczyzny tradycyjnych gatunków pisanych (redagowanych). Korpus referencyjny w stosunku do niego stanowił korpus tekstów internetowych – Monco.PL. Teksty wykorzystane w badaniach są więc różnorodne, a – zgodnie z założeniami – neutralne i niezależne

od gustów czytelniczych, poglądów politycznych czy innych czynników (https://kwjp.ipipan.waw.pl/overview). W zależności od korpusów i wykorzystanych narzędzi, najczęściej notowanymi formami są *okej* (MoncoPL i NKJP Poliqarp oraz NKJP IPI PAN) i *OK* (NKJP Pelcra i KWJP).

Rezultaty badań prowadzonych przy użyciu korpusowych wyszukiwarek potwierdzają użycie *OK* w różnych znaczeniach i w funkcji różnych części mowy. Poniżej znajdują się przykłady wystąpienia jako przymiotnik:

- Jesteś **OK** – powiedział olbrzym – podwieziemy cię, gdzie trzeba. Siadaj. (NKJP)
- On nie jest **okay**… (NKJP)
- Baba Zocha is **okay**. (NKJP)
- Sola też **okay**. (KWJP)
- Ale jeżdżenie stopem jest **okej**. (KWJP)
- Muzyka jest **okej**. (KWJP)

W funkcji przysłówka słowo *OK* pojawiło się w następujących wypowiedziach:

- Jestem pewien, że wszystko jest **OK** i nie spodziewam się żadnych niespodzianek. (MoncoPL)
- Co dzień przecież okłamuję siebie, że jest **okay**. (KWJP)
- I w ogóle myślę, że wszystko jest **okay**. (KWJP)
- Wszystko **okej**? (KWJP)
- im mniejsza, tym większe prawdopodobieństwo, że wszystko pójdzie **okej**. (KWJP)
- nie zareagowałem zbyt entuzjastycznie, ale chyba wypadłem **okej**. (KWJP)

Zgodnie z sugestią zamieszczoną w *Wielkim słowniku języka polskiego*, wyekscerpowano także przykłady zawierające *OK* w funkcji wykładnika potwierdzenia prawdziwości sądu. W tej roli wystąpiło ono m.in. w wypowiedziach:

- […] skonsultuj się z kim trza i daj mi znać, **okay**? (NKJP)
- Mnie też urwą i założymy trio cienkopisów, **okay**? (NKJP)
- Zadzwonię do ciebie później, **okay**? (NKJP)
- Nie pchaj ty mnie w te maliny, **okay**? (NKJP)
- Pojutrze, **okay**? (NKJP)
- Ja nad rzekę, **okay**? (KWJP)
- Muszę na chwilę wyjść z samochodu, **okay**? (KWJP)
- Ale nie wkurwiaj się za tą forsę, **okay**? (KWJP)
- Usłyszysz i zapomnisz, **okay**? (KWJP)
- – Potrzebuję intensywnego ruchu, **okej**? (KWJP)
- Ale teraz cicho, **okej**? (KWJP)

Jako wykładnik potwierdzenia prawdziwości sądu *OK* wystąpiło w przykładach, takich jak:

- Wysunę ci płytę przez szparę pod drzwiami, **okay**? – **Okay**! – odpowiedział Kosma Szczęściarz. (KWJP)
- Tylko my dwaj bez psów, **okay**? – **Okay**. (NKJP)

- tutaj chciałaby pani mieszkać ? tak. zdecydowanie tak **okej**. (NKJP)
- to wtedy się dopytam. **Okay**? – No, **okay**. (KWJP)
- wybacz, ale ja śpię dalej. **Okay**? – **Okay**. (KWJP)
- pomyślałaś, ale najpierw dzwoń, **okej**? – **Okej**. (KWJP)

Powyższe przykłady można też uznać, jak to uczynili autorzy *Słownika języka polskiego PWN*, za partykułę bądź też wykrzyknik oznaczające zgodę na coś.

Korpusy potwierdzają także użycie *OK* w funkcji wykładnika nawiązania. Wskazują na to zdania:

- **Okej**, to ze nigdy nie powinien zagrać w reprezentacji to jedna sprawa, ale to, że przestał grać, bo polityka powoływania obcokrajowców została ukrócona to prawda przecież. (MoncoPL)
- **Okej**, pierwszy kwadrans po przerwie Arce już wyszedł, bo strzeliła wspomnianego gola, w garść wziął się Nalepa, który parokrotnie nieźle wrzucił w pole karne ze stałych fragmentów gry. (MoncoPL)
- **Okej**, starasz się sprowadzić problem do języka angielskiego, a nie do tego, że ktoś tak łatwo oszukał pracowników kancelarii i długopisa. (MoncoPL)
- **Okej**, z twojej wypowiedzi wynika ze jak ktoś ma ogrodzony blok to nie brudzi u siebie tylko dewastuje czyjaś własność xD jasne , pewnie biegające dzieciaki tez Ci przeszkadzają i k ! ! #ujesz pod nosem jak ktoś gotuje bigos . . to ja Ci powiem tak żeby ś zrozumiał mój blok nie jest grodzony , parki obok mojego miejsca zamieszkana nie sa zdewastowane , nie ma wymiocin , no chyba ze ktoś zrobi imprezę . . ale niech rzuci kamieniem ten co się zrzygał na chodnik xD a wiesz czemu jest czysto. (MoncoPL)
- **Okej**, zimą też można podróżować , ale nie oszukujmy się, większość z nas robi to wtedy, gdy słupek rtęci jest na plusie. (MoncoPL)
- **Okay**, panie ministrze, natomiast wracając do tej sprawy, przy wielu sprawach, przy wielu zarzutach, postępowaniach prokuratorskich wydawało się podejrzane, że za łatwo dostają te zwolnienia lekarskie, że to coś jest nie tak , że co jeden oskarżony, to zaraz chory. (MoncoPL)
- **Okay**, ja znam historię, od dziecka pasjonował em się historią, zostawmy to, ale . . . zwłaszcza najnowszą historią , a zwłaszcza historią okresu międzywojennego i samej wojny, a także powstania styczniowego, ale to są moje prywatne zainteresowania, dziecięce, młodzieńcze. (MoncoPL)
- **Okay**, wygląda to naprawdę nieźle, ale gier wykorzystujących takie połączenie jest na razie tylko kilka. (MoncoPL)
- Masz jej adres? – Mieszkała z Sandrą. Markowski zgasił papierosa w popielniczce. – **Okej**, to jednak skorzystam z oferty barmana i pogadam z nią już na górze. (NKJP)
- A potem sięgnął do bagażnika i wyciągnął z niej torbę sportową. **Okej**… każdy ma swoje przyzwyczajenia. Najwyraźniej doktor Marek lubił jadać w towarzystwie swojej sportowej torby. NKJP
- **Okej**, widzę, że nikt za zmiany się nie zabrał, więc postaram się tego dokonać w weekend: podzielę artykuł na kilka mniejszych (wzorem angielskiej Wiki), ponieważ ten za bardzo się rozrósł. (NKJP)

W korpusach znaleziono również przykłady użycia niewymienionego w słownikach, lecz takiego, które zostało zasugerowane w ankietach, co zostanie szerzej opisane w podrozdziale zatytułowanym *OK zdaniem użytkowników języka*. Są to m.in.:

- Wiadomo już kto na jego miejsce? – Aha, **okej**. (NKJP)
- będziecie siedzieć tak długo aha **okej**. (NKJP)
- przerzucona jest na połowę maja. aha. **okej**. (NKJP)
- Także wcześniej nawet nie będzie ze mną kontaktu – **Okay**. (KWJP)
- Zaraz będę – **Okay**. (KWJP)
- Nieważne, przyjadę – **Okay**, dzięki. (KWJP)
- Mieszkałaś pod piątką? Tak. **Okej**, rozumiem. (NKJP)
- Sporo kupiłam. – **Okej**, to czekam. (KWJP)

Przykłady korpusowe wyraźnie wskazują, że nie jest to potwierdzenie zgody, lecz raczej wyrażenie zrozumienia czy też przyjęcia do wiadomości. Odpowiedzi respondentów – omówione w dalszej części artykułu – tylko to potwierdzają

Analiza korpusowa pozwoliła na jeszcze jedną obserwację, a mianowicie pokazała, jak bardzo potoczne jest słowo *OK*, co można było stwierdzić np. na podstawie jego synonimów, których sporą liczbę autorzy opracowujący hasła w *Dobrym słowniku* określili jako „bardzo potoczne". O takim charakterze świadczy również użycie słowa *OK* w kontekście, w którym występuje w towarzystwie kolokwialnych wulgaryzmów, co miało miejsce m.in. w przypadku wypowiedzi:

- ja po prostu mówię nie no pierdolę no znaczy no **okej**. (NKJP)
- pogadamy nie a kurwa a nie a ja **okej**. (NKJP)

Użycie *OK* w korpusach potwierdza żywotność jego różnych form i znaczeń. Jak wcześniej wspomniano, wyraźnie widoczna jest różnica w formach zapisu. Nie mają one jednak związku z częściami mowy, w których występują, ani funkcjami, jakie pełnią. Jeden z najczęściej używanych wariantów zapisu *okej* może być zarówno przymiotnikiem, przysłówkiem, wykładnikiem potwierdzającym prawdziwość sądu, wykładnikiem nawiązania, partykułą, jak i wykrzyknikiem. Dotyczy to także form: *okay* oraz *okey*.

Funkcjonalność korpusu MoncoPL pozwala także na sprawdzenie kolokacji wybranych wyrazów. Za pomocą narzędzia Kolokacje ustalono 20 kolokatów, które występowały najczęściej w połączeniu z wszystkimi formami zapisu badanego wyrazu. Zestawienie przedstawiono w tabeli 2.

Korpus Współczesnego Języka Polskiego dzięki narzędziu Listy frekwencyjne pozwala także na zestawienie najczęściej używanych wyrazów wraz z określeniem ich form gramatycznych. Z danych zawierających te informacje w odniesieniu do różnych wariantów zapisu *OK* wynika, że wszystkie

Tabela 2. Frekwencyjne zestawienie najczęściej występujących kolokatów

Lp	Kolokat	Liczba notacji
1	*być*	6477
2	*to*	2742
3	*się*	1604
4	*ale*	1357
5	*nie*	1252
6	*wszystko*	1124
7	*na*	752
8	*mieć*	492
9	*on*	479
10	*móc*	419
11	*do*	396
12	*ten*	343
13	*ja*	316
14	*powiedzieć*	298
15	*już*	270
16	*mówić*	269
17	*jak*	268
18	*no*	255
19	*czy*	253
20	*co*	233

używane są najczęściej w funkcji wykrzyknika – częstość absolutna wynosi 1402. W przypadku pozostałych jest ona znacznie mniejsza: przysłówek – 72, partykuła – 13, przymiotnik – 8.

OK zdaniem użytkowników języka polskiego

Kolejnym krokiem badawczym po analizie danych słownikowych i korpusowych było przeanalizowanie użycia *OK* w języku, lecz dodatkowo z uwzględnieniem świadomego posługiwania się tym słowem. W tym celu opracowano narzędzie badawcze w postaci ankiety, przy pomocy którego zadano respondentom trzy pytania otwarte na temat słowa *OK* oraz jego użycia.

1. *Co oznacza OK?*
2. *W jakim znaczeniu używa Pani/Pan OK?*
3. *Jakim słowem/połączeniem wyrazowym można zastąpić OK?*

Badani zostali również poproszeni o zapisanie wypowiedzi zawierającej słowo *OK*:

4. *Proszę napisać krótki tekst, w którym wystąpi OK.*

W badaniach ankietowych przeprowadzonych przy pomocy narzędzia Google Forms wzięło udział sto osób. Byli to przedstawiciele różnych grup demograficznych: od młodzieży studiującej, która stanowiła 15% respondentów, aż po osoby w wieku 50–65 lat, których odsetek wyniósł 21%. Spośród badanych najwięcej deklarowało wykształcenie wyższe (63%), 42% zaznaczyło w metryczce odpowiedź „średnie", a 15% „wyższe" lub „tytuły naukowe". O wypełnienie ankiety poproszono więc osoby reprezentujące przekrój wiekowy społeczeństwa, żeby uzyskać zróżnicowane odpowiedzi. Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę badanych metoda ta miała stanowić jedynie uzupełnienie analiz słownikowo-korpusowych. Zadane pytania miały sprawdzić świadomość używania słowa *OK*, jednak nie zapytano respondentów wprost, za jaką część mowy je uważają. Natomiast na podstawie ich odpowiedzi można wyciągnąć wnioski, w jakim znaczeniu, a także w jakiej formie gramatycznej, jest ono wykorzystywane.

Respondenci, odpowiadając na pytanie o znaczenie słowa *OK*, pisali najczęściej: „w porządku", co nie pozwalało na rozpoznanie, czy mają na myśli przysłówek czy przymiotnik. W wielu wypowiedziach znalazło się jednak kilka możliwości, np.: „w porządku", „dobrze", ale też „dobry". Inne znaczenie, wskazujące na użycie *OK* w formie partykuły lub wykrzyknika, to „zgoda" oraz „potwierdzam". Użycie w tym sensie poświadczają podane synonimy – częściowo powtarzające słowa wymienione przy pytaniu o znaczenie według respondentów – takie jak: *dobry, dobrze, w porządku, jasne, git, pewnie*. Potwierdzenie, a także zgodę na coś wyrażają natomiast słowa uznane przez badanych za synonimiczne, takie jak właśnie: „potwierdzam" czy „zgoda", lecz także „oczywiście". Wśród wyrazów bliskoznacznych pojawił się również zapis: „K / kk". Po sprawdzeniu w różnych źródłach i wyeliminowaniu wyjaśnienia, że jest to skrót od słowa „koło" lub skrótowiec odnoszący się do Kodeksu karnego, można uzyskać informację, że *Kk* to 'wygodniejsza do napisania forma zwrotu ok, ok' (SS PL). Samo *K* należy uznać za jeszcze szybszą opcję umożliwiającą potwierdzenie czegoś, np. w rozmowach:

- – Muszę odwołać dzisiejsze spotkanie. Zobaczymy się jutro.
  – **Kk**. (interpunkcja.pl)
- – Pogadamy?
  – **KK** (ortograf.pl)

O użyciu *OK* w znaczeniach wskazanych w słownikach oraz potwierdzonych w korpusach świadczą wypowiedzi zamieszczone przez ankietowanych

jako odpowiedzi na pytanie 4. Występowanie *OK* w funkcji przymiotnika pokazują tylko pojedyncze wypowiedzi, takie jak:

- Dzisiaj pogoda jest **OK**
- Ta kawiarnia jest **OK**?

Natomiast więcej przykładów ilustruje użycie *OK* jako przysłówka:

- Dzisiaj czuję się ok, wczoraj było gorzej. (A)
- Wszystko jest **OK**.
- Czy czujesz się **OK**?
- Jak dla mnie **OK**.
- Ta sukienka wygląda **OK**.

Ankietowani podali również propozycje zdań używanych ze słowem *OK* pełniącym funkcję wykładnika potwierdzającego prawdziwość sądu w znaczeniu wyrażenia zgody, np.:

- – Hej Michał może byś poleciał po wodę do sklepu?
  – **OK**.
- – Mamo, pójdziemy do galerii po szkole?
  – **OK**, możemy pójść.
- – Chcesz gulasz na obiad?
  – **OK**.

Wśród odpowiedzi ankietowanych odnotowano również przykłady użycia *OK* jako wykładnika potwierdzającego prawdziwość sądu wyrażającego prośbę o zgodę odbiorcy lub potwierdzenie przez niego tego, co o danym stanie rzeczy powiedział nadawca:

- – Wyślę ci to jutro, **ok**?
  – **OK**.
- – To umówmy się na 19, **OK**?
  – Może być. Do zobaczenia w piątek.
- – Spotkamy się o 7, **OK**?
  – **OK**. Pasuje mi.

Respondenci nie podali wypowiedzi świadczących o tym, że używają *OK* w funkcji nawiązania i zaznaczenia zmiany tematu. Zwrócili natomiast uwagę na inny sposób użycia słowa *OK*, a mianowicie we wspomnianym wcześniej znaczeniu ‘rozumiem’, które w swoich odpowiedziach na pytanie o sens rozwijają i podają, że chodzi o potwierdzenie, ale nie równoznaczne ze zgodą, lecz ‘rozumiem przekaz’, inaczej: ‘słyszałem’. Jako synonimy podają właśnie wyrazy: „rozumiem” i „słyszałem” i zaznaczają, że używają *OK*, by zakomunikować, że słyszeli czyjąś wypowiedź.

Podsumowanie i perspektywy dalszych badań

Przeprowadzone badania oraz poczynione analizy tylko utwierdzają w przekonaniu, że *OK* to słowo powszechne w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Wprawdzie w słownikach zawiera kwantyfikator określający je wciąż jako potoczne, to widać, że przenika również do sfery publicznej oraz zawodowej. Odpowiedzi na pierwsze pytanie problemowe udzielono szczegółowo w powyższych fragmentach, w których potwierdzono użycie *OK* takie, jak opisano w słownikach elektronicznych. We wszystkich analizowanych słownikach znalazły się te same warianty zapisu, takie jak: *OK*, *okay*, *okej* oraz *okey*, natomiast słowniki nie są zgodne pod względem uznania badanego słowa za części mowy. We wszystkich pojawia się *OK* jako przymiotnik i przysłówek, zaś kolejne użycia to wykrzyknik bądź partykuła. Natomiast z analiz korpusowych wynika, że badany wyraz występuje najczęściej w funkcji wykrzyknika. W ankietach dominował sposób zapisu *OK*, co wynikało z pisemnej formy narzędzia badawczego, w którym ten wariant został użyty. Dzięki badaniom wśród respondentów udało się natomiast uzyskać informacje także o innym sposobie użycia *OK*, a mianowicie służącym do wyrażenia przyjęcia do wiadomości jakiejś informacji.

W niniejszym artykule przedstawiono wstępne badania nad słowem *OK* w polszczyźnie. Wydawało się to konieczne ze względu na jego popularność, a także brak innych publikacji mu poświęconych. Nieliczne pozycje zawierają pojedyncze wzmianki o użyciu *OK* jako jednym z zapożyczeń z języka angielskiego (Bańko 2016: 165) z informacją, że stanowi ono nieodmienne utarte wyrażenie (Witalisz 2016: 58) oraz że jest to zapożyczenie w polszczyźnie korporacyjnej, zapewne pełniące funkcję przysłówka (Cierpich 2019: 140). Wstępne eksploracje oraz zaawansowane badania nad *OK* w innych językach zachęcają do pogłębienia badań także na gruncie polszczyzny. Warto w nich zwrócić uwagę na jego użycie w różnych okolicznościach, a może nawet wybranych konkretnych sytuacjach.

Wszystkie te aspekty skłaniają do tego, żeby przyjrzeć się bliżej użyciu słowa *OK* w nauczaniu i nauce, a także środowisku zawodowym, szczególnie korporacyjnym. W badaniach warto uwzględnić warstwę brzmieniową analizowanego wyrazu. W związku z tym zasadne byłoby wykorzystanie nie tylko metody ankietowej, ale także obserwacji uczestniczącej i nagrań rozmów.

Słowniki i korpusy

ISJP – Bańko M. (red.) (2000): *Inny słownik języka polskiego*. T. 1–2. Warszawa.
KWJP – *Korpus współczesnego języka polskiego*, <kwjp.ipipan.waw.pl>, dostęp: 08.03.2025.
NKJP – *Narodowy korpus języka polskiego*, <nkjp.pl>, dostęp: 18.02.2025.
OED – *Oxford English Dictionary*, <oed.com>, dostęp: 08.04.2025.
PSWP – Zgółkowa H. (red.) (1994–2005): *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*. Poznań.
SJP PWN – *Słownik języka polskiego PWN*, <sjp.pwn.pl>, dostęp: 08.02.2025.
SMJP – Zgółkowa H. (2013). *Słownik minimum języka polskiego*. Kraków.
SS PL – *Słownik slangu.pl*, <https://www.slangu.pl>, dostęp: 19.02.2025.
WSJP PAN – Żmigrodzki P. (red.). (2007–): *Wielki słownik języka polskiego PAN*. Kraków. IJP PAN, <http://www.wsjp.pl>, dostęp: 08.04.2025.
WSJP PWN – Dubisz S. (red.) (2018): *Wielki słownik języka polskiego PWN*. Warszawa.

*

Bralczyk J. (red.) (2005): *100 tysięcy potrzebnych słów*. Warszawa.
Czeszewski M. (2006): *Słownik polszczyzny potocznej*. Warszawa.
Dobry słownik języka polskiego, <dobryslownik.pl>, dostęp: 08.01.2025.
Lubaś W. (2013): *Słownik polskich leksemów potocznych*. T. 7. Kraków.
MoncoPL, <monco.frazeo.pl>, dostęp: 08.12.2024.
Polański E. (red.) (2004): *Słownik języka polskiego*. Katowice.
Sprawdzanie interpunkcji, <interpunkcja.pl>, dostęp: 10.02.2025.
Sprawdzanie pisowni, <ortograf.pl>, dostęp: 18.02.2025.
Wikisłownik, <wiktionary.org/wiki>, dostęp: 28.02.2025.

Literatura

Bańko M., Svobodova D., Rączaszek-Leonardi J., Tatjewski M. (2016): *Nie całkiem obce. Zapożyczenia wyrazowe w języku polskim i czeskim*. Warszawa.
Beach W.A. (1993): *Transitional regularities for ‚casual' "Okay" usages*. „Journal of Pragmatics" 19, s. 325–352.
Carter R., McCarthy M. (2006): *Cambridge Grammar of English: A Comprehensive Guide*. Cambridge.
Cesarz J. (2011): *OK in ärztlichen Gesprächen – eine linguistische Gesprächsanalyse*. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg. [Praca magisterska].
Chang H.-H., Huang L.-F. (2018): *The Use of OK by Native and Non-Native Teachers in Bilingual Classrooms: Mandarin, English and Code-Switching, Concentric*. „Studies in Linguistics" 44.2 (November), s. 111–135.
Cierpich A. (2019): *Zapożyczenia angielskie w polszczyźnie korporacyjnej*. Kraków.
Cirko L. (2016): *Phatische Signale in Deutschen, Englischen und Polnischen Prüfungsgesprächen*. "Sprachreport". Jg. 32, Heft 1, 2, s. 6–34.
Garcia L. (2017): *The Use of OK in the Classroom. International Journal of Academic Multidisciplinary*. „Research" 5(11), s. 101–113.
Gravano A., Benus S., Chaves H., Hirschberg J., Wicox L. (2007): *On the role of context and prosody in the interpretation of 'okay'*. [W:] Conference: ACL 2007, Proceedings of the 45th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, June 23–30, 2007, Prague, Czech Republic. Red. A. Zaenen, A. van den Bosch, s. 800–807.

Henricson S., Mäntynen A., Nelson M., Savijärvi M. (2023): *OKAY as a content word: Regulating language and constructing centres of norms in Finnish, Finland-Swedish, and Sweden-Swedish academic writing consultation meetings*. „Nordic Journal of Linguistics" 46(1), s. 1–21.

Herzberg L. (2023): *Form, Position, Funktion und Verbreitung eines Internationalismus in der digitalen Welt*. Mannheim.

Jagieła J. (2012): *Słownik analizy transakcyjnej*. Częstochowa.

Koivisto A., Sorjonen M.-L. (2021): *OKAY as a response to informings in Finnish*. [W:] *OKAY across Languages. Toward a comparative approach to its use in talk-in-interaction*. Red. E. Betz, A. Deppermann, L. Mondada, M.-L. Sorjonen. Amsterdam, s. 205–233.

Kolary M. (2024): *Jakie jest pochodzenie wyrażenia „OK"?*, „Quora",< https://pl.quora.com/Jakie-jest-pochodzenie-wyra%C5%BCenia-OK>, dostęp: 03.03.2025.

Kuroshima S., Kim S.H., Hayano K., Kim M.S., Lee S.-H. (2021): *When OKAY is repeated. Closing the talk so far in Korean and Japanese conversations*. [W:] *OKAY across Languages. Toward a comparative approach to its use in talk-in-interaction*. Red. E. Betz, A. Deppermann, L. Mondadaand, M.-L. Sorjonen. Amsterdam, s. 235–265.

Metcalf A. (2010): *OK: The Improbable Story of America's Greatest Word*. Oxford.

Oloff F. (2019): *Okay as a neutral acceptance token in German conversation*. „Lexique" 25, s. 197–225.

Pabis T. (2024): *Komenda zwalniająca – klucz do skutecznego szkolenia psa*. „Psinosek.pl", <psinosek.pl>, dostęp: 03.03.2025.

Read A.W. (1963):*The Second Stage in the History of "O. K."*. „American Speech" 38(2), s. 83–102.

Sørensen S.S., Steensig J. (2021): *Rising OKAY in third position in Danish talk-in-interaction*. [W:] *OKAY across Languages. Toward a comparative approach to its use in talk-in-interaction*. Red. E. Betz, A. Deppermann, L. Mondada and M.-L. Sorjonen. Amsterdam, s. 175–204.

Witalisz A. (2016): *Przewodnik po anglicyzmach w języku polskim*. Kraków.